קח: כל הבשר פרק שמיני חולין

אמאי מותר חלב נבלה הוא. מכאן היה מדקדק רבינו שמואל דלמ"ד מין במינו לא בטיל לריך תרי ששים ששים כרוטב לבטל טעם מתיכת נבלה ושמים בתחיכת היתר לבטל רוטב היוצא מן הנבלה וקשה לר"י לדבריו דמשני גדי אסרה תורה ולא בעלמא מתיכה של היתר נעשית נבלה מדרבנן ולריך ששים כנגד כולה דמדאורייתא לא לריך ס' אלא כנגד האיסור הנבלע בה א"כ אע"ג דגדי אסרה תורה ולא חלב מ"מ מדרבנן החלב עצמו נאסר כשאר איסורין דמאי שנא משאר איסורין ויאסור כל חלב שביורה אלא ודאי כיון שהחלב הנפלט מן הבשר לא נעשה נבלה אלא מטעם בשר המעורב בו אין לו דין חלב טמא אלא מתבטל בחלב שביורה כמו שמתבטל טעם בשר האסור ולא חשיב מין במינו והכי נמי רוטב הנפלט מן הנבלה אין לו דין איסורין שלא להתבטל במים אחרים אלא יש לו דין בשר נבלה שמתבטל שפיר במים שבקדרה והא דקאמר חלב נבלה הוא וקאי הכי במקצת היינו דוקא בבשר בחלב שכל אחד לבדו היתר וכשנתבשל יחד עשה הכתוב הכל כנבלה והוא כחלב היוצא מן הטרפה ולכך לוקה על אחי זית חלב הנבלע מחצי זית שמנוניות בשר אבל מים הנפלטים מן הנבלה אין נאסרין אלא מחמת טעם הנבלה המעורב בהן ואין מצטרפין ללקות עליהן משום נבלה ומכאן יש להוכיח דתבלין הבלועים מחלב או מדם ונפלו לקדירה מתבטלין בששים ואע"ג דעתתין טעם אפי' באלף מותר לאינו:

ממוך מן האיסור הנבלע בהן:

גדי אסרה תורה ולא חלב. והא דנקט זית בשר בתוך יורה גדולה משום דאם נפל לתוך חלב מועט היה נאסר הכל כנגד משום שמנוניות הבשר המעורב בחלב ולא נתבטל:

שנפל לתוך יורה רותחת דמבלע בלע מפלט לא פלט. תימה דדבר הנראה לעינים הוא דפליט דבשמנוניות ירק בקדרה רותחת משמנה מרלאת המים מן הירק וכן בשר שומן ניימות לתוכה ונראה השמנוניות על הרוטב ופי' רבינו שמואל דהא דקאמר מפלט לא פליט היינו עד שיהא שבע מבלעוע אבל לאחר ששבע חוזר ופולט וכן פירש הרב רבינו שמעיה סוף סוף כי ניים הדר פליט היינו כי ניים מבלעתו ומשני שקדם ופלקו קודם שגמר בלעתו ואותן כלים וקערות האסורות כשמגעילים אותם בתוך יורה גדולה ומניחין אותן מכפים כשהמים רותחין היה מלריך רבינו שמואל להניחם שעה גדולה עד כדי שיהא להם שהות לגמור בלעה ולחזור ולפלוט אח"כ ודבר תימה הוא דמי בקי לידע שיעור זה ואומר ר"ת דהא דקאמר הכא מבלע בלע מפלט לא פליט היינו לא פליט מה שבלע עכשיו אבל מה שהיה בלוע מקודם פליט ואין להתיר מטעם זה להגעיל כלי שהוא בן יומו כשאין במים ששים לבטל האיסור ולהניחן כפים כשהן רותחין משום דמים מבלע בלעי האיסור שבכלי ולא פלטי דמים שהן לוגלים לא שייך לומר בליעה דלא בלעי אלא שמתערב בהן האיסור וגם אין סברא לומר דכי היכי דאמר מבלע בלע מפלט לא פליט מה שבלע הכי נמי מפלט פליט מבלע לא בלע מה שפלט ועוד דא"כ יהא אסור להגעיל שני כלים זה אחר זה דבהגעלת הראשון נאסרו המים והשני יבלע מן המים האסורין דודאי פליטת עצמו לא יבלע אבל פליטת כלי אחר יבלע וגם כלי הראשון אינו מכניס כולו בבת אחת במים רותחים וא"כ מה שנכנס תחילה פולט ולד השני שמכניס אח"כ בולע מה שפלט לדו הראשון לכך נראה דאין להגעיל כלי בן יומו כשאין במים ס' לבטל והגעלה דמדין דלא אסרה תורה אלא בן יומו[ח] לא הגעילו אלא כלים קטנים בתוך הגדולים שהיה במים ששים לבטל האיסור ובערב פסח קודם ארבע שעות מותר להגעיל כלי של ממן אע"פ שאין במים ס' לאיכא ג' מותי טעם של היתר הממן נ"ט בכלי והכלי נ"ט במים והמים מחרין ונבלעין בכלי ועדיין הוא היתר שהוא קודם הפסח: [ט]**ודברי** חבמים בשניער מאי ניער אילימא ניער בסוף ולא בתחלה. ה"מ למיפרך מכלל דלרבנן אפילו לא ניער כלל מבלע בלע מיפלט לא פליט אלא דפריך טפי שפיר:

גרמין

חלב אמאי מותר. הרי חלב מעטו שנבלע בבשר נעשה נבלה שהרי נאסר וכשחזר ונפלט בשאר החלב הוה ליה מין במינו חלב אסור בחלב היתר ורב אית ליה [לעיל ק.] מין במינו לא בטיל: **חלב נבלה הוא.** זה שנבלע ונפחט: **גדי אסרה תורה ולא חלב.** ואפילו חלב[ה] מותר ואפילו היה בבשר שיעור גדול לתת טעם בשר בכל החלב ס"ל נמי לרב דחלב מותר: **חלי זית חלב.** הכי משערינן יין וחלב וכל משקה לשערו בכזית מביא כוס מלא משקין ומביא זית ונותן לתוכו הזית והמשקה יולא לחוץ וההוא דנפיק הוי כזית וכך היא שנויה בתוספתא בפרק גזיר שאכל[ו]: **לוקה על אכילתו.** דכזית איסור אכל: **ואינו לוקה על בשולו.** לקמן מפרש טעמא בשמעתין: **אלא לעולם קסבר רב חלב נמי אסור** גרסי'. היכא דיש בו טעם איסור אז איסור מינו בלא טעם: **והכא במאי עסקינן.** דאמור רב לעיל [ע"א] בשר אסור חלב מותר כגון שנפל אותו זית לתוך יורה רותחת דמה שבולע אינו פולט שכל זמן שאינו בת מרתיחותיו אינו פולט: **כשקדם ופילקו.** לאותו זית קודם שתנות: **לעולם לא מצטרפי.** לעשות איסור אלא"כ היה בו בתחלה כביעור וכי אמר רב לוקה על אכילתו שבא מיורה גדולה ולגדדין אמר רב למילתיה אכל חלי זית בשר וחלי זית חלב הבא מיורה גדולה שנתבשל בה שיעור מזה ומזה ונאסרו לוקה על אכילתו שאכל שיעור אלם איסור של שם אחד ואין לוקה על בשולו דאם בשל כחלי זית בשר וכחלי זית חלב זה עם זה לפי שאין מצטרפין מכלל היתרן לקרות איסור עד שיהא בכל אחד לעשות איסור לעצמו: **אחריס.** עובדי כוכבים. כלומר שנתבשל כל לרבו: **כיון שנתנה טעם באותה חתיכה.** כלומר כיון שיש בה כדי ליתן טעם באותה מתיכה הכל אסור ואפילו יעיר את הקדרה דאיכא למימר נחלק לבולן והרי אין בו כדי לאסור אפ"ה אסור וטעמא מפרש לקמיה: **מפני שהן מינה.** לפיכך אוסרת כולן ואפילו הן אלף שיש בהן כדי לבטל מתיכת האיסור [ו]כו' דכיון דמינו ניעהו לא בטיל טעמא דבשר דגפיק מיניה שאף טעם הבשר נאסר: **והא"א עד שאתן טעם כו'.** קס"ד דאמעפה קיימי עד שיהא בה כדי ליתן טעם בכולם אין כאן איסור אפילו בתחיכה ראשונה מפני שהוא חוזר ונפחט: **קיפה.** דק דק של בשר שירד לשולי קדרה: **גרלין כו'.** מפרש לקמיה כולה מילתא דרבי: **ניער.** הגיס בה במגיס. המנער את הקדרה מתפשט הטעם בכולה וכן המכסה אותה מפני שמי השוליים עולין עד [ז] פה ויורדין: **אילימא לא ניער כלל.** אמאי נאסרות האחרות: **מבלע בלע.** ההיא מתיכה: **מפלט לא פליט.** נאחרות את טעם החלב בהגה של מתיכה הוה: **לא ניער בתחלה.** וקבלה המתיכה את הטעם ואח"כ ניער וחזרה ופלטתה באחרות: **הא בלע והא פלט.** מה שבלעה וחזרה להיתרה והאיסור שיצא ממנה אין בו כביעור לאסור: **קסבר אפשר לאותו אסור.** מפני שכולה נעשית איסור וכל הנחתו ממנה אסור וכל הנאתר בה אסור וכיון דאף טעם בשר שבה נאסר חוזר ואוסר האחרות אפילו הן אלף דמין במינו לא בטיל:

ופרלינן

חלב אמאי מותר חלב נבלה הוא לעולם קסבר רב אפשר לסוחטו אסור ושאני התם דאמר קרא [י]לא תבשל גדי בחלב אמו גדי אסרה תורה ולא חלב וסבר רב גדי אסרה תורה ולא חלב והא איתמר חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלן זה עם זה אמר רב לוקה על אכילתו ואינו לוקה על בשולו ואי ס"ד גדי אסרה תורה ולא חלב אאכילה אמאי לוקה חצי שיעור הוא אלא לעולם קסבר רב חלב נמי אסור והכא במאי עסקינן כגון שנפל לתוך יורה רותחת [א]דמבלע בלע מפלט לא פלט סוף סוף כי נייח הדר פליט [ב]בשקדם וסילקו גופא חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלן זה עם זה אמר רב לוקה על אכילתו ואינו לוקה על בשולו מה נפשך אי מצטרפין אבשול נמי לילקי אי לא מצטרפין אאכילה נמי לא לילקי לעולם לא מצטרפי ובבא מיורה גדולה ולוי אמר [ג]אף לוקה על בשולו וכן תני לוי [ד]במתניתין [ה]כשם שלוקה על אכילתו כך לוקה על בשולו ובאי זה בשול אמרו בבשול שאחרים אוכלין אותו מחמת בשולו ואפשר לסוחטו עצמו תנאי היא דתניא [ו]טפת חלב שנפלה על החתיכה כיון שנתנה טעם בחתיכה החתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה דברי ר' יהודה וחכ"א עד שתתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות אמר רבי [ז]גראין דברי ר' יהודה בשלא ניער ושלא כסה ודברי חכמים [ח]בשניער וכסה מאי לא ניער ולא כסה אילימא לא ניער כלל ולא כסה כלל מבלע בלע מפלט לא פלט ואלא [ט]לא ניער בתחלה אלא בסוף ולא כסה בתחלה אלא בסוף אמאי הא בלע והא פלט קסבר [י]אפשר לסוחטו אסור מכלל

עין משפט נר מצוה

נז א ב מיי' פ"ט מהל' מ"א הלכה ח וסמ"ג טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף ח:

נח ג מיי' שם פ"ט הלכה ח:

נט ד ה ו מיי' שם הל' י וטי' והשגות וגמ"מ ונכ"מ סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לג סעיף כ:

רבינו גרשום

שנסחט החלב ממנו ברתיחה אסור הבשר חלב אמאי שרי כו': רב אמר לוקה על אכילתו. כלומר דאכל כשיעור בין בשר ובין חלב ואינו לוקה על בישולו כלומר דלא בשיל אלא חצי שיעור: לעולם לא מצטרפי והכא במאי עסקינן בבא מיורה גדולה של בשר. בחלב מבושל ולקח חצי זית מאותו בשר וחצי זית מאותו חלב וחזר ובישלן פעם אחת אבישולו לא לקי דכבר מבושל אאכילה לקי דאכיל כזית איסור. באי זה בישול אמרו כל שאחרים אוכלין אותו כלומר דמתחלה לא נתבשל כל צרכו ובא הוא ונטל חצי זית מזה וחצי זית מזה ובישלו כל צרכו: ואפשר לסוחטו עצמו תנאי היא. כלומר ר' יהודה דס"ל התיכת עצמה נעשית נבילה הוא וס"לן אפשר לסוחטו אסור וחכמים דסבירא להו עד שיתן טעם ברוטב כלומר אינון סבירא להו אפשר לסוחטו מותר לפי' אין אסור עד שיתן טעם ברוטב: א"ר נראין דברי רבי יהודה בשלא ניער כו'. כלומר ר' יהודה דסבירא ליה חתיכה עצמה נעשית נבלה נראין דבריו בשלא ניער כו' כי לא ניער ולא כיסה לא אזלי ניצוצות בכל הקדרה ובלעה חתיכה ונעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות ודברי חכמים בשניער ושכסה דאזלי ניצוצות בכל הקדירה ולא מצי למיבלע בחתיכה אחת ואזיל החלב בטולהו חתיכות ואינו אסור עד שיתן טעם בטולהו חתיכות ובקיפה וברוטב:

מסורת הש"ס

(א) ל"ל כמתניתא דש"ל. (ב) [תוספתא דמטות פ"ג ה"ד], ג) [תוספתא פ"ח ה"כו], ד) [עי' תוספות לעיל לו: ד"ה אם], ה) [חלב הנבלע בב"ש], ו) [נזיר פ"ל ה"א], ז) [ל"ל טולה], ח) [פסחים מד:], ט) [שיין לעמ' הבא].

תורה אור השלם

1. ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:
שמות כג יט

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה ניער וכו' עד פיה ויורדין:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com